

УДК 336.713.2

Г.А. Малиш,
аспірант кфедри банківської справи
ДВНЗ «Українська академія банківської справи
Національного банку України», м.Суми

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕРЕЖІ ФІЛІЙ БАНКУ

Не викликає сумніву той факт, що глобальна фінансова криза 2008-2009 рр. значно посилила конкуренцію між банками усього світу. Зростання інтенсивності конкуренції, відповідно, вплинуло на спосіб ведення банківського бізнесу, зокрема на організацію взаємовідносин банків зі своїми клієнтами, а також розробку стратегії діяльності. За таких умов зростання рівня нестабільності та ризиковості, проведення регулярної оцінки ефективності банківської діяльності постає ключовим завданням у процесі конкурентної боротьби та зайняття лідируючих позицій на національному та світовому фінансових ринках. У цьому контексті важливим завданням є врахування впливу, який здійснюють окремі банківські філії на діяльність та прибутковність всієї банківської установи. З огляду на даний факт, ефективність індивідуального банку та, відповідно, його конкурентні позиції перебувають у залежності від системи оцінки ефективності його філіальної мережі.

Наразі існує ряд науково-практичних методик, орієнтованих на проведення оцінки ефективності структурних департаментів банку, а також розрахунок оптимального розміру філіальної мережі залежно від особливостей конкретної установи та ринкових умов. Усі існуючі підходи можна згрупувати на такі основні групи:

- 1) розрахунок традиційних коефіцієнтів;
- 2) параметричні моделі;
- 3) непараметричні моделі;
- 4) інтегровані системи оцінки ефективності діяльності.

Перший із наведених підходів, а саме розрахунок фінансових коефіцієнтів найчастіше використовується для оцінки ефективності банківської діяльності, оскільки банки, що демонструють кращі результати, орієнтовані на залучення більшої частки вкладників та позичальників, а, отже, мають намір розширювати філіальну мережу. Проте більшість дослідників наразі схильна стверджувати про відсутність прямого зв'язку ефективності банківської діяльності, розрахованої на основі кількісних індикаторів, та величини обсягу регіональної мережі. Зокрема, у таблиці 1 наведено розраховані коефіцієнти кореляції для оцінки такого взаємозв'язку.

Таблиця 1

Вплив кількості філій та відділень банку на основні показники
ефективності його діяльності [1]

№	Показник	Коефіцієнт кореляції
1	Чистий прибуток банку	-0,24

2	Рентабельність активів	-0,22
3	Рентабельність капіталу	-0,18

Як видно з табл. 1, кількісні показники не дають можливості реально оцінити ефективність банківської діяльності на основі аналізу ефективності діяльності регіональної мережі. Уникнути цього недоліку дозволить врахування якісних індикаторів, зокрема рівня управління структурними підрозділами, а також ризиків, що виникають з огляду на складність банку як комплексної системи.

Параметричні або економетричні моделі складають другу групу підходів до оцінки ефективності регіональної мережі банків. Дані методи ґрунтуються на розрахунках з урахуванням відповідності діяльності окремого відділення до границі ефективності. Вони набули широкого використання, проте мають ряд недоліків, зокрема складність виявлення та обґрунтування причинних зв'язків між індикаторами, що є важливим етапом при проведенні дослідження.

Непараметричні моделі дозволяють уникнути окремих недоліків, що мають розглянуті вище підходи. У рамках даної групи методик оцінки ефективності діяльності банківських філій особливого поширення набули такі як: DEA, FDH, SFA, індекси продуктивності тощо.

Четверта група науково-методичних підходів оцінки ефективності філіальної мережі окремого банку – інтегровані системи – була розвинута з метою подолання всіх обмежень, що мають попередні моделі. Найбільш відомою системою оцінки є збалансована система показників (balanced scorecard (BSC)). Незважаючи на це, наразі вона залишається недостатньо застосовуваною в банківській діяльності, а також отримала ряд негативних відгуків з огляду на її простоту та відсутності обґрунтування, яким чином знаходиться баланс між критеріями ефективності.

Таким чином, підсумовуючи слід зазначити, що вибір підходу до проведення оцінки ефективності банківської діяльності має здійснюватись із врахуванням цілей, які ставить перед собою керівництво та потреб банківської установи.

Список використаної літератури

1. Бікбов І. М. Особливості оцінки ефективності банку з розгалуженою мережею філій / І. М. Бікбов, А. В. Буряк // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць / Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України". – Суми, 2009. - Вип. 25. - С. 263-268